

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
VLADA TUZLANSKOG KANTONA

IZVJEŠTAJ O
IMPLEMENTACIJI
STRATEGIJE RAZVOJA
TUZLANSKOG KANTONA
2016.-2020. GODINA

ZA 2016. GODINU

Tuzla, februar 2017. godine

SADRŽAJ

LISTA TABELA	3
LISTA PRILOGA.....	3
UVOD.....	4
1. STANJE I KRETANJE RAZVOJA U KANTONU.....	6
1.1. Rang razvijenosti	6
1.2. Demografske karakteristike i kretanja	8
1.3. Analiza pravnih osoba i privrednih subjekata.....	9
1.4. Pregled stanja i kretanja na tržištu rada	10
1.5. Poreski prihodi.....	12
1.6. Poljoprivreda.....	13
1.7. Pregled stanja i kretanja u oblasti društvenog razvoja.....	14
2. IZVJEŠTAJ O PROVOĐENJU INTEGRIRANE STRATEGIJE RAZVOJA	16
2.1. Struktura strategije.....	16
2.2. Plan praćenja i izvještavanja o implementaciji.....	17
2.3. Pregled implementacije.....	18
2.4. Sveobuhvatno stanje implementacije sa finansijskim izvještajem	27
2.5. Institucionalni kapaciteti za upravljanje razvojem	29
2.6. Izazovi u provedbi Integrirane strategije razvitka	30

LISTA TABELA

Tabela 1. Rang razvijenosti Federacije BiH po kantonima u 2015. godini.....	6
Tabela 2. Nivo razvijenosti Tuzlanskog kantona po općinama u 2015. godini.....	7
Tabela 3. Pregled privrednih i drugih pokazatelja po kantonima i FBiH.....	7
Tabela 4. Pregled privrednih i drugih kretanja u Tuzlanskom kantonu i Federaciji BiH u 2014. i 2015. godini	8
Tabela 5. Gustina naseljenosti stanovništva u Tuzlanskom kantonu u 2015.	9
Tabela 6. Prirodno kretanje stanovništva	9
Tabela 7. Struktura poslovnih subjekata u TK i FBiH u 2014. i 2015.	10
Tabela 8. Isplate za investicije po izvorima finansiranja (izraženo u 000 KM).....	10
Tabela 9. Pregled zaposlenih, nezaposlenih i plaća na nivou godišnjeg prosjeka u TK	11
Tabela 10. Broj zaposlenih i plaće u Tuzlanskom kantonu u 2015. i 2016. godini.....	12
Tabela 11. Pregled nezaposlenosti prema stručnoj spremi u TK u oktobru 2016. godine	12
Tabela 12. Poreski prihodi u kantonima i u FBiH u 2015. godini.....	13
Tabela 13. Pregled oraničnih površina po načinu korištenja u TK u 2015. (ha)	13
Tabela 14. Pregled prinosa usjeva u TK u 2015. (t)	13
Tabela 15. Pregled prinosa voća u TK u 2014. i 2015.	14
Tabela 16. Pregled osnovnog i srednjeg obrazovanja u TK	14
Tabela 17. Pregled broja zdravstvenih radnika i ispisanih bolesnika u TK u 2014. i 2015.	15
Tabela 18. Pregled broja zdravstvenih radnika po djelatnostima u TK u 2014. i 2015.	15
Tabela 19. Pregled aktivnosti iz Operativnog/Akcionog plana Strategije razvoja Tuzlanskog kantona 2016.-2020. godina.....	28
Tabela 20. Vrijednost realizovanih sredstava po Strateškim ciljevima u 2016.....	28

LISTA PRILOGA

- Prilog 1 - Izvještaj o implementaciji Operativnog/Akcionog plana Strategije razvoja Tuzlanskog kantona 2016. – 2020. godina za 2016. godinu
- Prilog 2 - Makro indikatori razvoja

UVOD

Strategija razvoja Tuzlanskog kantona 2016.–2020. godina predstavlja ključni strateško-planski dokument Tuzlanskog kantona, koji treba da podstiče njegov budući rast i razvoj, te predstavlja osnovu za izradu detaljnih planova i programa u pojedinim sektorima, kreira osnovu za praćenje napretka te potiče na saradnju i dogovor u planiranju različitih nivoa vlasti i društveno-ekonomskih partnera. Izrađena je kao okvir za definisanje zajedničkih ciljeva, poticanja lokalnih snaga, ali i kao odgovor na izazove razvoja Kantona i sveukupnog života u njemu. Kao takva, Strategija razvoja Tuzlanskog kantona je u skladu sa strategijama i politikama na višim nivoima vlasti, i to prije svega sa Strategijom razvoja Federacije Bosne i Hercegovine 2010.-2020. godina, ali i sa drugim sektorskim strategijama viših nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini.

Strategija razvoja Tuzlanskog kantona je izrađena uz podršku Projekta integriranog lokalnog razvoja (ILDP), zajedničke inicijative Vlade Švicarske i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP) u BiH. Proces izrade Strategije razvoja Tuzlanskog kantona započeo je potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju između Tuzlanskog kantona i UNDP-a 2014. godine, kojim je definirana saradnja u okviru podrške putem ILDP-a.

Skupština Tuzlanskog kantona je na sjednici održanoj 29.01.2016. godine donijela Odluku kojom je usvojila Strategiju razvoja Tuzlanskog kantona za period 2016.-2020.godina ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 2/16 od 12.02.2016.godine), a koja je dostupna na sljedećem linku:

http://www.vladatk.gov.ba/Vlada/Novosti_2014/strategija/Strategija_razvoja_TK_za_period_2016_2020godina.pdf. Navedenom odlukom zadužuje se Vlada Tuzlanskog kantona da, u skladu sa usvojenom Strategijom, svake godine donosi Operativni/Akcioni trogodišnji plan sa finansijskim okirom za sprovođenje Strategije razvoja.

Stvarni rezultati razvoja, koji proizlaze iz implementacije strategije razvoja, mogu biti vidljivi i mjerljivi jedino ukoliko se sistemski provodi praćenje i vrednovanje realizacije strategije. Da bi se postiglo povezivanje razvojnih politika na širem regionalnom nivou i povezivanje politika ministarstava sa provedbom mjera Strategije, Odjeljenje za razvoj u okviru Ministarstva razvoja i poduzetništva Tuzlanskog kantona, vrši pripremu polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja o stanju implementacije Strategije razvoja Tuzlanskog kantona, te isti predstavlja Vladi i Skupštini Tuzlanskog kantona, kao i kolegiju načelnika na području Tuzlanskog kantona.

Shodno tome, Vlada Tuzlanskog kantona je na sjednici održanoj 25.07.2016. godine Zaključkom broj: 02/1-28-14098-1/16, usvojila polugodišnji Izvještaj o implementaciji Strategije razvoja Tuzlanskog kantona 2016.–2020. godina, za period januar – juni 2016.godine, koji je dostupan na sljedećem linku:

http://www.vladatk.gov.ba/Vlada/Novosti_2016/Izvjestaj_o_implementationi_SR_TK_2016-2020.pdf, a na sjednici održanoj 27.01.2017. godine Vlada Tuzlanskog kantona je Zaključkom broj: 02/1-02-1546/17 usvojila Operativni/Akcioni plan 2017.-2019.godina Strategije razvoja Tuzlanskog kantona za period 2016.-2020. godina koji je dostupan na sljedećem linku: http://www.vladatk.gov.ba/Vlada/Novosti_2016/Operativniakcioni_plan_2017-2019_godina.pdf

Izvještaj o implementaciji Strategije prati efekte njene implementacije predstavljanjem postignutih rezultata, odnosno uočenih problema u realizaciji, te pruža uvid u realizaciju pet definisanih razvojnih strateških ciljeva, uz praćenje efekata implementacije Strategije na stepen razvoja kantona.

Izvještaj se sastoji od dva dijela, od kojih se prvi odnosi na praćenje osnovnih makroekonomskih pokazatelja razvijenosti kantona, dok se u drugom dijelu predstavljaju pokazatelji provođenja mjera definiranih strategijom razvoja, odnosno prioriternih i strateških ciljeva.

Sva kantonalna ministarstva i drugi kantonalni organi su zaduženi da aktivno učestvuju u razvojnim procesima u Tuzlanskom kantonu, te da imenuju službenike, kao predstavnike svojih organa, koji će biti zaduženi za vršenje poslova koordinacije i druge poslove utvrđene Strategijom razvoja.

1. STANJE I KRETANJE RAZVOJA U KANTONU

Na osnovu prikupljenih statističkih podataka može se reći da su kretanja u BiH ekonomiji, nakon izlaska iz globalne ekonomske krize, tokom 2015. i 2016. godine imala uzlaznu putanju. Sveukupno gledano raspoloživi pokazatelji ukazuju na blagi rast ekonomskih aktivnosti, međutim politička situacija, odsustvo strukturnih reformi i nedovoljan rast investicija i dalje sprečavaju brži ekonomski rast privrede Federacije BiH, odnosno kantona u Federaciji BiH.

Na osnovu prikupljenih statističkih podataka, predstavljena je procjena promjene stanja i kretanja razvoja Tuzlanskog kantona, kao i uporedna procjena u odnosu na druge kantone i Federaciju Bosne i Hercegovine.

1.1. Rang razvijenosti

Iako je Tuzlanski kanton u 2015. godini po računici Federalnog zavoda za razvoj i programiranje (u daljem tekstu FZZPR), sa visinom indeksa razvijenosti od 99,8 zadržao četvrto mjesto na listi razvijenosti kantona Federacije BiH, zabilježen je blagi pad u odnosu na 2014. godinu, kada je posmatrani indeks razvijenosti iznosio 101,1 u odnosu na FBiH (=100).

Tabela 1. Rang razvijenosti Federacije BiH po kantonima u 2015. godini

Rang	Kantoni	Stepen zaposlenosti u %	Stepen nezaposlenosti u %	Broj učenik /osn+ sred/ na 1000 stanovnika	Poreski prihodi po glavi stanovnika	Indeks odsutnog stanovništva	Federacija BiH = 100					Indeks razvijenosti
							Stepen zaposlenosti	Stepen nezaposlenosti	Broj učenika na 1000 stanovnika	Poreski prihodi po glavi stanovnika	Odsutno stanovništvo	
1	Kanton Sarajevo	28,3	36,4	116	234	-9,4	146,9	121,5	97	187,8	138,6	138,4
2	Zapadno-hercegovački kanton	21	40	156	156	-8,6	109	113,8	130,6	125	143,8	124,5
3	Hercegovačko neretvanski kanton	21,8	41,5	121	167	-16,5	112,9	110,7	101,8	133,8	92,7	110,4
4	Tuzlanski kanton	16,7	53,6	113	81	-4,9	86,7	84,5	94,6	64,8	168,2	99,8
5	Zeničko-dobojski kanton	17,9	49,4	123	111	-17,2	92,9	93,6	103,3	89,3	87,8	93,4
6	Bosansko-podrinjski kanton	20,3	35,3	91	85	-21,9	105,1	124	76,3	68,7	57,3	86,3
7	Srednje-bosanski kanton	16,5	49,5	133	79	-25,7	85,7	93,3	111,4	63,1	32,6	77,2
8	Unsko-sanski kanton	11,1	59,4	118	71	-16,7	57,6	72	99	57,2	91,4	75,4
9	Kanton br. 10	12,1	49,6	95	82	-33	62,9	93,2	80,1	65,9	-14,4	57,5
10	Posavski kanton	15	48,7	105	67	-39,7	77,9	95,1	87,9	53,4	-58,1	51,2
	Federacija BiH	19,3	46,4	119	124	-15,4	100	100	100	100	100	100

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Po izračunu indeksa razvijenosti FZZPR-a u 2015. godini na 1. mjestu po rangu razvijenosti unutar Tuzlanskog kantona je grad Tuzla, dok je na posljednjem mjestu po rangu razvijenosti općina Teočak.

Tabela 2. Nivo razvijenosti Tuzlanskog kantona po općinama u 2015. godini

Općine	Stepen zaposlenosti u %	Stepen nezaposlenosti u %	Broj učenik /osn+ sred/ na 1000 stanovnika	Poreski prihodi po glavi stanovnika	Indeks odsutnog stanovništva	Federacija BiH = 100					Indeks razvijenosti
						Stepen zaposlenosti	Stepen nezaposlenosti	Broj učenika na 1000 stanovnika	Poreski prihodi po glavi stanovnika	Odsutno stanovništvo	
Tuzla	23,6	39,3	119	137	0,1	122,2	115,3	100	110,4	200,8	129,7
Gračanica	17,3	50,6	119	49	11,2	89,6	90,9	99,9	39,3	272,8	118,5
Gradačac	15,9	50,6	119	47	9,8	82,4	90,9	99,5	37,8	263,8	114,9
Banovići	20,2	50,8	105	100	-2,5	104,6	90,5	88,4	80,6	183,7	109,6
Živinice	15,1	61,6	125	66	2,6	78,2	67,2	105	53,3	217,2	104,2
Doboj - Istok	16	61	126	43	0,7	82,7	68,6	106	34,3	204,6	99,1
Srebrenik	11,8	63,7	120	46	2,5	61,1	62,8	101	37	216,1	95,6
Lukavac	16,5	56,3	89	114	-10,8	85,4	78,6	75,1	91,2	129,8	92
Kalesija	9,7	71,4	105	37	2,6	50,5	46,2	88,3	29,6	216,7	86,3
Čelić	6,8	74,7	83	39	8,2	35,2	39,1	69,3	31,5	253,6	85,8
Kladanj	13,7	58,5	94	46	-7,6	70,9	74	79,3	36,9	150,4	82,3
Sapna	4,7	81,1	94	16	-7,2	24,6	25,3	79	12,8	153,2	59
Teočak	6,1	80	108	40	-21,3	31,5	27,6	90,3	32,4	61,7	48,7
Tuzlanski kanton	16,7	53,6	113	81	-4,9	86,7	84,5	94,6	64,8	168,2	99,8

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Pregled osnovnih pokazatelja privrednih i drugih kretanja po kantonima sa stanjem za septembar 2016. godine predstavljen je u slijedećem Tabeli 3.:

Tabela 3. Pregled privrednih i drugih pokazatelja po kantonima i FBiH

Kantoni	Broj zaposlenih (septembar 2016.)	Prosječna neto plaća u KM (septembar 2016.)	Prosječna bruto plaća u KM (septembar 2016.)	Broj nezaposlenih (septembar 2016.)	Ostvarene investicije u nova stalna sredstva u 000 KM (2015. godina)	Indeksi obima industrijske proizvodnje (septembar 2016./septembar 2015.)	Pokrivenost uvoza i zvozom u procentima (januar - septembar 2016.)	Trgovinski bilans u 000 KM (januar - septembar 2016.)	Noćenja turista (septembar 2016.)
Kanton Sarajevo	130.249	1.010	1.562	68.871	819.914	88	26	-1.956.716	89.954
Tuzlanski kanton	84.940	749	1.136	92.654	460.557	105	81,6	-208.546	7.498
Zeničko-dobojski kanton	72.558	736	1.116	67.029	329.478	88,8	98,1	-23.330	3.514
Hercegovačko-neretvanski kanton	49.034	925	1.420	32.952	301.070	113,5	59,5	-330.131	74.367
Federacija BiH	461.944	839	1.283	374.500	2.495.001	99,6	57	-3.454.488	191.555

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 4. Pregled privrednih i drugih kretanja u Tuzlanskom kantonu i Federaciji BiH u 2014. i 2015. godini

	Tuzlanski kanton		Federacija BiH		Učešće kantona u FBiH	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Površina u km ²	2.649	2.649	26.110	26.111	10,1	10,1
Stanovništvo (prisutno) u hilj. (procj.sred.god.)	499	499	2.337	2.337	21,4	21,4
Poreski prihodi u mil. KM	38,8	40,3	282,5	290,6	13,7	13,9
Poreski prihodi po stanovniku u KM	77,8	80,7	120,9	124,5	64,3	64,8
Industrijska proizvodnja - indeks	104,2	99,8	100,1	102,2	-	-
Izvoz robe - u mil. KM	1.128	1.196	5.779	6.142	19,5	19,4
Uvoz robe - u mil KM	1.399	1.545	10.354	10.678	13,5	14,5
Pokrivenosti uvoza izvozom u %	80,6	77,3	55,8	57,5	144,4	134,4
Trgovinski bilans u mil. KM (deficit)	-271	-350	-4.575	-4.536	5,9	7,7
Zaposlenost - prosjek	81.588	83.427	443.587	450.121	18,7	20,2
Radno sposobno stanovništvo (15-64)	352.830	352.560	1.611.718	1.611.611	21,9	21,9
Radna snaga - broj	180.385	179.856	835.852	840.698	21,6	21,4
Stepen registrovane zaposlenosti u %	23,1	23,3	27,5	28	78,1	83,2
Stepen aktivnosti u %	51,1	51	51,9	52,2	98,5	97,7
Nezaposlenost - broj sa stanjem 31.12.	98.797	96.429	392.265	389.865	25,2	24,7
Stepen registrovane nezaposlenosti u %	54,8	53,6	46,9	46,4	116,8	115,5
Plata - prosječna u KM	739	733	833	846	83,2	86,6
Penzija - prosječna u KM	380	383	365	366	100,3	104,6
Broj penzionera - broj sa stanjem 31.12.	69.095	69.966	394.900	402.044	17,5	17,4
Broj poslovnih subjekata - broj sa stanjem 31.12.	19.470	19.933	101.475	103.066	19,2	19,3
Ostvarene investicije u stalna sredstva u mil. KM	423,6	-	3.153	-	13,4	-
Stepen investiranja	15,8	-	17,7	-	103,2	-

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

1.2. Demografske karakteristike i kretanja

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u 2015. godini na području TK živi ukupno 498.766 stanovnika, što čini 21,47% stanovnika FBiH, odnosno 12,58% stanovnika BiH. Gustoća naseljenosti u TK u 2015. godini iznosi 188,3 stan/km² i po tom podatku TK spada u kategoriju gusto naseljenih kantona i znatno je veći od prosjeka naseljenosti u Federaciji BiH (89,4 stan/km²) i BiH (75 stan/km²). Najgušće naseljeno područje u Kantonu je grad Tuzla (447,9 stan/km²).

Najveći broj od ukupnog broja stanovnika (70,7%) predstavlja grupa stanovništva od 15 do 64 godina starosti, što istovremeno predstavlja i ukupno radno sposobno stanovništvo, što predstavlja dobru osnovu za razvoj Kantona.

Tuzlanski kanton zauzima površinu od 2.649 km², odnosno 10,17% teritorije FBiH ili 5,18% teritorije Bosne i Hercegovine.

Osnovni problemi koji opisuju demografska kretanja na području Tuzlanskog kantona su: negativan migracijski saldo, napuštanje sela i pritisak na gradska sjedišta kao i pad broja novorođene djece.

Pregled gustine naseljenosti stanovništva Tuzlanskog kantona po općinama/gradu u 2015. godini dat je u Tabeli 5.:

Tabela 5. Gustina naseljenosti stanovništva u Tuzlanskom kantonu u 2015.

Općina	Površina općina u km ²	Broj naseljenih mjesta	Stanovništvo	Gustina naseljenosti
Tuzla	294	66	131,684	447,9
Teočak	29	10	7,299	251,7
Doboj - Istok	41	6 ¹	10,167	248
Gračanica	216	23	52,701	244
Gradačac	218	34	45,875	210,4
Živinice	291	29	56,232	193,2
Kalesija	201	28	35,99	179,1
Srebrenik	248	49	41,906	169
Lukavac	337	44	50,316	149,3
Banovići	185	20	25,922	140,1
Sapna	118 ²	13	12,629	107
Čelić	140	20	13,575	97
T K	2,649	390	498,766	188,3
Kladanj	331	48	14,47	43,7
FBiH	26.109,70	3,336	2.334.348	89,4

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Grad Tuzla je najnaseljenije mjesto sa 131.648 stanovnika, drugo naseljeno mjesto sa 56.232 je općina Živinice, a najmanje naseljena je općina Teočak sa 7.299 stanovnika, koja je ujedno i površinom najmanja općina (29 km²). Najveću površinu zauzima općina Lukavac sa 337 km², a slijedi je Kladanj sa 331 km².

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku na području ovog kantona živi 21,47% stanovnika FBiH odnosno 12,58% stanovnika BiH, koji žive na 10,17% teritorije FBiH ili 5,18% teritorije Bosne i Hercegovine (površina od 2.649 km²).

U 2015. i 2016. godini zabilježen je negativan prirodni priraštaj čime se nastavila tendencija iz perioda od 2007. do 2014. godine, kada je jedino evidentiran pozitivan prirodni priraštaj sa tendencijom smanjenja broja rođenih u posljednjim godinama.

Tabela 6. Prirodno kretanje stanovništva

Godina	Živorodeni	Umrli	Prirodni priraštaj
2014.	4.069	3.503	566
2015.	3.888	4.093	-205
januar - novembar 2016.	3.415	3.611	-199

Izvor: Federalni zavod za statistiku

1.3. Analiza pravnih osoba i privrednih subjekata

Na području TK u 2015. godini poslovalo je ukupno 8.806 privrednih društava čijom strukturom preovladavaju mala i srednja preduzeća (99%) i 11.127 obrta, što čini ukupno 19.933 poslovnih subjekata. Ovaj broj bilježi porast od 2,4% u odnosu na 2014. godinu kada je bilo registrovanih 19.470 privrednih subjekata. Broj poslovnih subjekata u TK u 2015. učestvuje u ukupnom broju poslovnih subjekata u Federaciji BiH sa 19,3%. Struktura privrednih društava u 2014. i 2015. godini, kao i poređenja sa FBiH, data je u Tabeli 7.:

¹ Općina Doboj Istok je dostavila primjedbu na podatak da je broja naseljenih mjesta 5.

² Općina Sapna je dostavila primjedbu na podatak da je površina Općine 122,35 km².

Tabela 7. Struktura poslovnih subjekata u TK i FBiH u 2014. i 2015.

Godina	Registrirani poslovni subjekti u TK po djelatnosti			Ukupno TK poslovni subjekti	Ukupno FBiH poslovni subjekti	Učešće kantona u FBiH
	Privredna društva	Jedinice u sastavu	Obrt			
2014.	8.566	5.534	10.904	19.470	101.475	19,2%
2015.	8.806	5.608	11.127	19.933	103.066	19,3%

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Broj registriranih pravnih osoba u TK je u kontinuiranom porastu u periodu 2007. - 2013. godina. Prema vrsti djelatnosti, najveći broj registriranih pravnih lica u 2013. godini odnosio se na djelatnosti trgovine na veliko i malo (2.329 ili 27,7%), zatim ostale društvene, socijalne i osobne uslužne aktivnosti (1.865 ili 22,2%), te prerađivačku industriju (1.063 ili 12,65%).

Broj poslovnih subjekata u 2015. godini u Tuzlanskom kantonu iznosio je 19.933, što je 19,3% nivoa FBiH gdje se bilježi 103.066 poslovnih subjekata. Ostvareni izvoz u kantonu iznosi 6.142 mil. KM, a uvoz 10.678 mil KM, te je pokrivenost uvoza izvozom 57,5%, što je niže nego u poređenju sa Federacijom (77%).

U 2015. godini u FBiH ostvaren je rast fizičkog obima industrijske proizvodnje po stopi od 2,2%. Učešće fizičkog obima industrijske proizvodnje u Tuzlanskom kantonu u industrijskoj proizvodnji Federacije BiH iznosi 31,3%, dok je u ovom kantonu ostvaren pad fizičkog obima industrijske proizvodnje po stopi od 0,2%.

Uporedni pregled isplata za investicije po osnovnim izvorima finansiranja u Tuzlanskom kantonu i Federaciji BiH dat je u sljedećem tabelarnom prikazu:

Tabela 8. Isplate za investicije po izvorima finansiranja (izraženo u 000 KM)

Godina	Ukupno	Iz sopstvenih sredstava	Iz udruženih sredstava	Finansijsk i krediti	Finansijsk i lizing	Iz sredstava fondova i budžeta	Iz ostalih izvora
TK	2014.	394.275	248.412	1.855	122.714	9.871	9.453
	2015.	468.307	318.227	1.770	126.124	10.560	9.733
FBiH	2014.	3.171.269	1.901.328	144.742	892.079	67.508	123.599
	2015.	2.892.816	1.972.068	47.811	532.173	75.573	159.537

Izvor: Federalni zavod za statistiku

1.4. Pregled stanja i kretanja na tržištu rada

Zaposlenost

U novembru 2016. godine je u Tuzlanskom kantonu zabilježeno 85.510 zaposlenih osoba što je za 2.183 više nego na kraju 2015. godine, kada je bilo više zaposlenih za 1.839 osoba u odnosu na 2014. godinu. Broj zaposlenih u TK učestvuje u ukupnom broju zaposlenih u FBiH u 2015. sa 18,5%.

Ukupan prosječan broj zaposlenih u FBiH u 2014. godini iznosi 443.587, a u 2015. godini se povećao na 450.121, što je više za 6.534 ili 1,5% u odnosu na 2014. godinu. Povećanje broja zaposlenih zabilježeno je u skoro svim kantonim tokom 2015. godine, a najviše u Zapadno-hercegovačkom kantonu za 4,1%, u Tuzlanskom kantonu za 2,3% i Srednjobosanskom za 2,1%, dok je pad broja zaposlenih zabilježen u Unsko-sanskom kantonu za 0,9% i Kantonu 10 za 0,1% u odnosu na prethodnu godinu.

Nezaposlenost

Na području TK je u novembru 2016. godine evidentirano 92.056 nezaposlenih lica, dok je na kraju 2015. godine ovaj broj iznosio 97.412 nezaposlenih osoba što je za 5.356 osoba manje u odnosu na broj evidentiranih krajem 2015. godine.

Na kraju 2015. godine u Federaciji BiH broj nezaposlenih lica iznosi 389.865 što je manje za 2.400 ili 0,6% u odnosu na 2014. godinu.

Tabela 9. Pregled zaposlenih, nezaposlenih i plaća na nivou godišnjeg prosjeka u TK

Godina	Broj zaposlenih	Broj nezaposlenih	Neto plaće (KM)	Bruto plaće (KM)
2014.	81.588	99.005	739	1.118
2015.	83.427	97.412	733	1.111
novembar 2016.	85.510	92.056	753	1.144

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Plaće

Prosječna neto plaća isplaćena u TK u oktobru 2016. godine iznosila je 746 KM i nešto je veća od one u 2015. godini koja iznosi 733 KM, a koja je manja za 113 KM u odnosu na iznos prosječne mjesečne neto plate u FBiH.

U 2015. godini, u FBiH prosječna mjesečna isplaćena neto plaća iznosila je 846 KM. Najviša prosječna neto plaća je tokom 2015. godine evidentirana u Kantonu Sarajevo (1.024 KM), a najniža u Srednjobosanskom kantonu (673 KM).

Najveće povećanje prosječne mjesečne plaće zabilježeno je u Hercegovačko-neretvanskom kantonu za 2,8%, Posavskom za 2,6% i Unsko-sanskom za 1,4%, dok je smanjenje zabilježeno u svim ostalim kantonima, a najviše u Zapadnohercegovačkom kantonu za 2,8%, Bosansko-podrinjskom za 1,5% i Kantonu Sarajevo za 1,2% u odnosu na prethodnu godinu.

Iznos prosječne neto plate na području TK kontinuirano je rastao tokom perioda 2007. - 2015. godina, izuzev u 2011. godini kada se zadržao na nivou od prethodne godine.

Najviše zaposlenih u TK u oktobru 2016. ima grad Tuzla, sa 31.035 zaposlenih, zatim slijede Gračanica (9.236), Živinice (8.800) i Lukavac (8345). Najmanje zaposlenih ima Teočak sa 445 registrovanih zaposlenih osoba. Najveću prosječnu neto plaću dobije radnik u Tuzli (875 KM), a najmanju u Doboj Istoku (533 KM).

Kvalifikovani radnici čine najveći broj nezaposlenih u Tuzlanskom kantonu, zatim slijede nekvalifikovani, najmanje nezaposlenih su osobe sa nižom stručnom spremom. Grad Tuzla ima najviše nezaposlenih (19.406), a najmanje ima Teočak (1.718).

Tabela 10. Broj zaposlenih i plaće u Tuzlanskom kantonu u 2015. i 2016. godini³

	Broj zaposlenih				Prosječna neto plaća (KM)				Prosječna bruto plaća (KM)		
	Ø2015	X 2016	Index $\frac{X\ 2016}{\ Ø2015}$	Index $\frac{X\ 2016}{IX\ 2016}$	Ø 2015	X 2016	Index $\frac{X\ 2016}{\ Ø2015}$	Index $\frac{X\ 2016}{IX\ 2016}$	X 2016	Index $\frac{X2016}{\ Ø2015}$	Index $\frac{X2016}{IX2016}$
Banovići	5.230	5.175	98,9	100,2	842	849	100,8	99	1.283	101	98,8
Čelić	921	1.022	111	99,3	629	623	99	99	940	99,1	99,2
Doboj Istok	1.622	1.793	110,5	101,1	525	533	101,5	100,6	795	101,4	100,4
Gračanica	9.106	9.236	101,4	101,1	524	555	105,9	99,6	825	106,5	99,3
Gradačac	7.288	7.653	105	100,8	578	612	105,9	98,6	903	105,1	98,5
Kalesija	3.507	3.854	109,9	100,1	614	625	101,8	98,9	939	102,1	99,1
Kladanj	1.979	2.034	102,8	100,3	630	650	103,2	98,8	972	103,1	98,6
Lukavac	8.287	8.345	100,7	101,5	748	754	100,8	98,7	1.146	101,1	99,1
Sapna	599	589	98,3	100,9	775	769	99,2	98,7	1.158	99,1	98,6
Srebrenik	4.936	5.383	109,1	100,2	612	627	102,5	100,5	944	102,7	100,6
Teočak	443	445	100,5	100,9	745	757	101,6	97,9	1.143	101,9	97,9
Tuzla	31.025	31.035	100	100,2	865	875	101,2	100	1.344	101,4	100,1
Živinice	8.484	8.800	103,7	100,3	698	724	103,7	100,1	1.094	104,1	100
UKUPNO	83.427	85.364	102,3	100,5	733	746	101,8	99,6	1.131	101,8	99,6

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 11. Pregled nezaposlenosti prema stručnoj spremi u TK u oktobru 2016. godine

	Ukupno	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Banovići	5.429	487	15	1.734	-	17	1.972	34	1.170
Čelić	2.549	67	1	435	-	1	660	38	1.347
Doboj Istok	2.309	117	10	496	-	3	906	25	752
Gračanica	8.747	489	43	1.936	-	41	3.538	250	2.450
Gradačac	7.214	315	23	1.727	-	28	2.197	278	2.646
Kalesija	8.409	285	53	2.268	10	13	2.600	68	3.112
Kladanj	2.625	139	9	715	1	1	827	26	907
Lukavac	9.977	686	51	3.469	-	68	3.160	123	2.420
Sapna	2.493	63	1	554	-	-	581	-	1.294
Srebrenik	8.404	485	24	2.075	-	12	3.152	202	2.454
Teočak	1.718	48	1	430	-	3	505	30	701
Grad Tuzla	19.406	2.231	147	6.627	18	137	5.902	295	4.049
Živinice	13.195	788	48	3.973	10	29	4.328	147	3.872
UKUPNO	92.475	6.200	426	26.439	39	353	30.328	1.516	27.174

Izvor: Federalni zavod za statistiku

1.5. Poreski prihodi

Prema podacima Porezne uprave FBiH u 2015. godini, poreski prihodi (porezi građana i porez na dohodak) Tuzlanskog kantona iznose 40.266.000 KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 3,7%. U FBiH ovi prihodi iznose 290.622.000 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 2,9 % (prihodi u 2014. godini su iznosili 282.553 hilj. KM), dok poreski prihodi po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u FBiH iznose 124,5 KM i viši su za 3,0 % u odnosu na prethodnu godinu.

³ Ø – Prosjek, IX – Septembar, X – Oktobar

Tabela 12. Poreski prihodi u kantonima i u FBiH u 2015. godini

Kanton	Stanovništvo (prisutno)	Prihodi u 000 KM	Prihodi/PC u KM (po glavi stan.)	Prihodi/PC u KM (po glavi stan.) FBiH = 100
Tuzlanski kanton	498.766	40.266	80,7	64,8
Kanton Sarajevo	446.853	104.475	233,8	187,8
Zeničko – dobojski kanton	396.732	44.107	111,2	89,3
Hercegovačko – neretvanski kanton	223.471	37.229	166,6	133,8
FEDERACIJA BIH	2.334.348	290.622	124,5	100

Izvor: Federalni zavod za statistiku

1.6. Poljoprivreda

Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta na području Kantona iznosi 125.408,16 ha, od čega je površina obradivog zemljišta 114.102,42 ha, odnosno 90,98 %. Mogućnosti za bolje korištenje zemljišta leže i u nepovoljnom omjeru između obradivog i neobrađenog zemljišta, s obzirom na činjenicu da se koristi tek oko 50% obradivih površina.

Biljna proizvodnja

U strukturi sjetvenih površina na području TK dominiraju žita, prije svega kukuruz, koji je dominantna kultura za spremanje stočne hrane i pšenica, dok je udio raži, ječma i zobi nizak. Prinosi ovih kultura jako variraju, ovisno o vremenskim uvjetima, s obzirom da gotovo ne postoje sistemi za navodnjavanje, te zaštitu od leda i drugih vremenskih nepogoda. Proizvodnja krmnog bilja bilježi rast, zahvaljući značajnom povećanju sjetvenih površina pod silažnim kukuruzom, koji bilježi i značajan rast prinosa, dok je proizvodnja uljarica gotovo pred gašenjem. Tradicionalno se na području Kantona uzgajaju povrtlarske kulture, najviše krompir, ali uglavnom na malim površinama, a sve veći značaj ima plastenička proizvodnja.

U strukturi voćarskih kultura zastupljena je proizvodnja jabučastog, jezgrastog, koštičavog i jagodičastog voća. U ukupnoj voćarskoj proizvodnji dominira proizvodnja šljive, koja kao i ostale voćarske kulture bilježi stalno povećanje broja rodni stabala, ali i velike oscilacije u prinosima, ovisno o vremenskim uvjetima. Tokom 2015. godine zabilježena je iznad prosječna proizvodnja svih voćnih vrsta.

Tabela 13. Pregled oraničnih površina po načinu korištenja u TK u 2015. (ha)

Godina	Oranice/ bašte /vrtovi	Zasijane površine					Ostalo na oranicama	Ugari	Neobrađene oranice i bašte
		Ukupno	Žita	Industrijsko bilje	Povrtno bilje	Stočno krmno bilje			
2014.	84.285	56.145	24.785	284	11.861	19.215	692	1.517	25.932
2015.	85.423	59.377	27.069	339	12.316	19.653	521	1.543	23.962

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 14. Pregled prinosa usjeva u TK u 2015. (t)

Godina	Pšenica		Ječam		Kukuruz-zrno		Krompir	
	Ukupan prinos/ prihod (t)	Prosječan prinos (t/ha)	Ukupan prinos/ prihod (t)	Prosječan prinos (t/ha)	Ukupan prinos/ prihod (t)	Prosječan prinos (t/ha)	Ukupan prinos/ prihod (t)	Prosječan prinos (t/ha)
2014.	8.209	2,4	1.259	2,5	68.507	3,5	43.419	6,7
2015.	12.448	3,4	1.733	3,2	92.839	4,3	66.916	9,1

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 15. Pregled prinosa voća u TK u 2014. i 2015.

Godina	Jabuke		Šljive	
	Ukupan prinos/ prihod u tonama	Prosječan prinos kg/stablu	Ukupan prinos/ prihod u tonama	Prosječan prinos kg/stablu
2014.	7.079	5,4	18.744	7,3
2015.	13.121	9,9	25.794	9,5

Izvor: Federalni zavod za statistiku

1.7. Pregled stanja i kretanja u oblasti društvenog razvoja

Obrazovanje

Na području Tuzlanskog kantona u školskoj 2014./15. godini registrovano je 258 ustanova za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje koje pohađa 57.088 djece/učenika. Ovaj broj učenika je manji u odnosu na prethodnoj školskoj godini kada je isti broj ustanova pohađalo 62.974 učenika

U FBiH, ukupan broj učenika osnovnog obrazovanja u 2015/16 godini iznosi 190.194, što je manje za 4.149 učenika u odnosu na prethodnu godinu i manje za 16.972 učenika u odnosu na 2011/12 godinu. Broj učenika na jednog nastavnika i prosječan broj učenika u odjeljenju u osnovnom obrazovanju ima i dalje tendenciju smanjenja. U 2015/16 godini ukupan broj škola za redovno obrazovanje je iznosio 1.078, što je manje za 13 škola u odnosu na školsku 2011/12 godinu. Broj nastavnika u 2015/16 u odnosu na 2014/15 godinu je manji za 323 nastavnika. Najmanji broj učenika na 1 nastavnika evidentiran je u Bosanskom-podrinjskom kantonu (9,94), Posavskom kantonu (10,22) i K-10 (10,35), dok je najveći broj učenika na 1 nastavnika zabilježen u Sarajevskom (14,38), Tuzlanskom kantonu (12,92) i Srednje-bosanskom (12,88) u školskoj 2015/16. I dalje, određeni broj djece ostaje izvan školskog sistema. To su djeca posebno ranjive kategorije poput pripadnika romske nacionalnosti, djeca iz porodica u stanju socijalne potrebe, i to najčešće u ruralnim sredinama, te djeca s posebnim obrazovnim potrebama.

Tabela 16. Pregled osnovnog i srednjeg obrazovanja u TK

Nivo obrazovanja	Škole		Učenici						Nastavno osoblje			
			Svega		Učenice		Završili školu		Svega		Žene	
	2013/2014	2014/2015	2013/2014	2014/2015	2013/2014	2014/2015	2013/2014	2014/2015	2013/2014	2014/2015	2013/2014	2014/2015
Devetogodišnje obrazovanje	212	211	39.800	39.331	19.392	19.146	4.039	5.116	2.983	3.031	1.915	1.969
Škole za djecu sa posebnim potrebama	4	4	89	85	36	31	12	3	29	25	21	20
Redovne srednje škole	32	33	21.697	16.310	10.772	8.213	6.744	5.800	1.784	1.774	987	970
Škole za učenike sa posebnim potrebama	2	2	56	35	15	14	37	13	9	9	7	5
Vjerske škole	1	1	517	505	250	245	128	141	39	43	14	15
Osnovne muzičke škole	7	7	805	812	416	450	107	-	81	37	34	24
Osnovne baletske škole	-	-	10	10	10	10	-	-	1	-	1	-
UKUPNO	258	258	62.974	57.088	30.891	28.109	11.067	11.073	4.926	4.919	2.979	3.003

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Zdravstvena zaštita

Na području Tuzlanskog kantona djeluje 13 domova zdravlja sa 168 područnih ambulanti i 228 timova porodične medicine.

U 2015. godini u FBiH na 100.000 stanovnika evidentirano je 204 doktora medicine, 25 doktora stomatologije i 14 magistara farmacije na 100.000 stanovnika, isto kao i prethodne godine. U 2015.godini ukupno je zaposleno 566 medicinskih sestara/tehničara što je manje za 5 u odnosu na 2014. godinu.

Sekundarna zdravstvena zaštita na području Tuzlanskog kantona provodi se djelimično u domovima zdravlja koji pružaju konsultativno-specijalističke, dijagnostičke, stomatološke i laboratorijske usluge, u privatnim ordinacijama specijalističke medicine i u okviru JZU Univerzitetsko-Klinički Centar Tuzla i JZU Opće Bolnice „Mustafa Beganović“ Gračanica. JZU UKC Tuzla i JZU Opća Bolnica Gračanica također pružaju i dio tercijarne zdravstvene zaštite putem sljedećih grupa djelatnosti: dijagnostika, bolničko liječenje, konsultativno-specijalistička zdravstvena zaštita i ostale usluge. Pregled broja zdravstvenih radnika na području Tuzlanskog kantonu dat je u sljedećem tabelarnom prikazu:

Tabela 17. Pregled broja zdravstvenih radnika i ispisanih bolesnika u TK u 2014. i 2015.

Godina	Broj zaposlenih doktora medicine u bolnicama	Broj zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom, višom i srednjom stručnom spremom u bolnicama	Radnici zaposleni u zdravstvenim ustanovama	Broj ispisanih bolesnika	Broj bolesničkih dana ispisanih bolesnika
2014.	408	1.085	5.096	53.207	365.647
2015.	402	1.048	4.989	53.153	356.498

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 18. Pregled broja zdravstvenih radnika po djelatnostima u TK u 2014. i 2015.

Godina	Ljekari	Ljekari specijalisti	Sa višom stručnom spremom	Sa srednjom stručnom spremom
Djelatnost opće medicine				
2014.	15	2	1	17
2015.	14	5	1	13
Djelatnost zaštite predškolske djece				
2014.	25	22	3	40
2015.	26	22	2	40
Djelatnost zaštite školske djece				
2014.	15	10	1	16
2015.	11	9	1	16

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Federalni zavod za programiranje razvoja, kao institucija odgovorna za cjelokupan proces strateškog planiranja u Federaciji BiH, analizira razvijenost kantona spram nivoa razvijenosti prosjeka Federacije BiH i to iskazuje indeksom razvijenosti.

Rang razvijenosti kantona se radi na osnovu aritmetičke sredine 5 pokazatelja – stepen zaposlenosti, stepen nezaposlenosti, broj učenika osnovnih i srednjih škola na 1000 stanovnika, odsutno stanovništvo u odnosu na 1991. godinu i poreski prihodi po općinama po glavi stanovnika.

2. IZVJEŠTAJ O PROVOĐENJU INTEGRIRANE STRATEGIJE RAZVOJA

Strategijom razvoja Tuzlanskog kantona 2016. – 2020. godina definisana je vizija razvoja, koja predstavlja težnju, dugoročnu namjeru, pravac djelovanja i poželjno stanje u budućnosti kantona. U tom smislu, vizija razvoja Tuzlanskog kantona je predstavljena kao „Tuzlanski kanton - otvorena, ekonomski atraktivna i društveno dinamična evropska regija, koja na prepoznatljiv način osigurava spoj industrijske tradicije, održivog razvoja i kvalitete života za svoje građane i ljude koji u njemu borave, rade i investiraju“. Ova vizija ostvarit će se kroz postizanje ključnih razvojnih ciljeva strategije:

1. Osigurati stabilnost i prosperitet razvoja privrede Tuzlanskog kantona;
2. Uspostaviti efikasne sisteme upravljanja razvojem ljudskih potencijala i tržišta rada, u cilju povećanja zapošljavanja;
3. Poboljšati kvalitetu života, sigurnost i socijalnu uključenost građana i učiniti politiku socijalne zaštite pravičnom i djelotvornom;
4. Modernizovati i učiniti ekonomski održivom javnu infrastrukturu, prvenstveno saobraćajnu, vodnu i energetska;
5. Uspostaviti funkcionalan sistem zaštite okoliša i održivog upravljanja prirodnim resursima.

2.1. Struktura strategije

Vizija razvoja, te strateški ciljevi razvoja kantona definirani su na period od 5 godina. Razradom vizije razvoja i navedenih ciljeva dolazimo do prioriteta razvoja, koji podrazumijevaju željene promjene koje su posljedice niza aktivnosti usmjerenih ka postizanju određenog strateškog cilja. Prvi strateški cilj, koji se primarno veže za sektor ekonomskog razvoja, ali koji ima jake veze i sa ostala dva sektora, je predstavljen kroz prioritete na kojima će biti fokus u narednom planskom periodu. Ti prioriteti su:

1. Razviti privredu Tuzlanskog kantona realizacijom novih investicija i poticanjem sektora poduzetništva;
2. Jačati konkurentnost sektora poljoprivrede;
3. Unaprijediti saobraćajnu mrežu i povezanost Tuzlanskog kantona sa razvijenim tržištima.

Drugi strateški cilj se primarno veže za sektor obrazovanja i povećanja zapošljavanja i predstavljen je narednim prioritetima i to kroz:

1. Poboljšati kvalitetu obrazovanja i naučno-istraživačkog rada;
2. Jačati i razvijati inkluzivne programe zapošljavanja.

Treći strateški cilj, koji razmatra društvenu infrastrukturu, definisan je sljedećim prioritetima:

1. Poticati i razvijati sportsko-kulturne aktivnosti;
2. Unaprijediti socijalnu i zdravstvenu zaštitu;
3. Poboljšati bezbjednost građana od prirodnih i drugih opasnosti.

Četvrti strateški cilj uzima u obzir razvoj infrastrukture i predstavljen je narednim prioritetima:

1. Izgradnja nove i modernizacija postojeće vodne infrastrukture kako bi se zadovoljile potrebe stanovništva i privrede, te doprinijelo sigurnosti građana i zaštiti okoliša;
2. Infrastrukturu snabdijevanja toplotnom energijom, optimizirati i prilagoditi potrebama stanovništva i privrede;

3. Modernizovati saobraćajnu infrastrukturu i osigurati funkcionalno, ekonomski i okolišno održivo povezivanje sa okruženjem.

Peti strateški cilj je primarno vezan za zaštitu okoliša i čine ga slijedeći prioriteti:

1. Uspostaviti funkcionalan sistem monitoringa parametara zaštite okoliša kako bi se osiguralo praćenje i unaprjeđenje stanja okoliša;
2. Zaštititi okoliš smanjenjem pritisaka i uspostavljanjem održivog upravljanja prirodnim resursima;
3. Uspostaviti funkcionalan sistem upravljanja otpadom kako bi se zaštitio okoliš i zdravlje stanovništva.
4. Intenzivirati provedbu principa i mjera energijske efikasnosti.

Uticaj navedenih strateških ciljeva na razvoj Tuzlanskog kantona se prati putem relevantnih indikatora. Ovi indikatori imaju polaznu osnovu u 2014. ili 2013. godini. Na temelju polazne osnove se prati razvoj i napredak TK u godinama implementacije Strategije. Tabela makro indikatora razvoja, koja sadrži polazne osnove za strateške ciljeve, kao i podatke koji odražavaju kretanja ovih indikatora tokom implementacije nalazi se u prilogu ovog dokumenta.

2.2. Plan praćenja i izvještavanja o implementaciji

Stvarni rezultati razvoja, koji proizlaze iz implementacije strategije razvoja, mogu biti vidljivi i mjerljivi jedino ukoliko se sistemski provodi praćenje i vrednovanje realizacije strategije. Sistemsko praćenje i vrednovanje (monitoring i evaluacija) realizacije strategije omogućava mjerenje nivoa ostvarenja postavljenih ciljeva, dajući također mogućnost za poduzimanje pravovremenih mjera u cilju eventualnih korekcija.

Da bi se postiglo kontinuirano povezivanje razvojnih politika na širem regionalnom nivou i povezivanje politika ministarstava sa provedbom mjera Strategije, Odjeljenje za razvoj u okviru Ministarstva razvoja i poduzetništva TK vrši pripremu polugodišnjeg/godišnjeg izvještaja o stanju implementacije, odnosno izvještaja o razvoju Tuzlanskog kantona, čime se omogućava aktivnija uloga u praćenju provedbe Strategije razvoja TK. Godišnji izvještaj o razvoju kantona, odnosno o implementaciji strategije razvoja, daje pregled ostvarivanja pet razvojnih strateških ciljeva, uz praćenje efekata implementacije Strategije na razvoj Kantona.

Postupku izrade prijedloga Izvještaja prethodile su faze prikupljanja podataka o provedenim aktivnostima i ključnim pokazateljima napretka u razvoju, odnosno implementaciji Strategije razvoja Tuzlanskog kantona koji su definisani tokom izrade strateškog dokumenta na nivou strateških ciljeva, prioriteta i mjera. Na osnovu prikupljenih informacija, od strane kantonalnih ministarstava i uprava, urađen je zbirni pregled tabelarnog izvještaja Operativnog/Akcionog trogodišnjeg plana sa finansijskim troškovima tokom provođenja strategije u 2016. godini, koji je prilog ovom dokumentu.

Na osnovu dostavljenih podataka i napravljen je prijedlog Izvještaja o implementaciji Strategije razvoja koji se u skladu sa Strategijom razvoja i programom rada Ministarstva razvoja i poduzetništva dostavlja u Vladi Kantona u cilju njegovog razmatranja.

2.3. Pregled implementacije

U nastavku je dat pregled implementacije aktivnosti Strategije razvoja Tuzlanskog kantona tokom 2016. po strateškim ciljevima, sa predstavljanim dostupnim indikatorima za 2016. godinu:

Strateški cilj 1: Osigurati stabilnost i prosperitet razvoja privrede Tuzlanskog kantona (ekonomski razvoj) – 13 mjera (9 "samostalnih") i 13 aktivnosti: 6 završenih, 18 u toku realizacije, 1 se ne realizuje

Indikatori uspješne implementacije aktivnosti i mjera unutar ovog cilja se manifestuje rastom BDP-a, broja zaposlenih i broja preduzeća na hiljadu stanovnika. Do sada dostupni podaci ukazuju na povećanje zaposlenih za 2.093 u novembru 2016. u odnosu na kraj 2015., kada je bilo 1.839 više zaposlenih nego na kraju 2014. Praćenjem podatka koji se odnose na mjere poticanja investicija i sektora poduzetništva može se zaključiti da postoji određeni uticaj na prikazani nivoa rasta zaposlenih u 2016. godini, međutim još uvijek se ne vide dovoljni pomaci u jačanju turističke ponude koji bi dali očekivani doprinos. Podrška poljoprivrednicima se dešava u mnogo manjem obimu od planiranog, a nikako u području jačanja kapaciteta za konkurentnost proizvoda. Evidentno je jačanje avio saobraćaja ali ne cestovne mreže.

Prioritet 1.1. Razviti privredu TK realizacijom novih investicija i poticanjem sektora poduzetništva

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Očekivani rast prosjeka od 10% vrijednosti ostvarenih domaćih i stranih investicija tokom 2009-2013 do kraja 2020. godine;
- Povećati konkurentnost i kapacitete najmanje 700 preduzeća;

Mjere:

- 1.1.1. Finansijska, institucionalna i pravna podrška malim i srednjim preduzećima (3 aktivnosti u toku): iako je planirano da 2,5 miliona KM bude operativno za funkcionisanje Garantnog fonda, operativno je 2,7 miliona na osnovu čega je je od početka rada 137 malih i srednjih poduzeća u dobilo kreditna sredstva, međutim u toku 2016. nije bilo ulaganja u fond; aktivnosti na uspostavi planiranog registra parafiskalnih nameta su u toku; vezano za planirani konkretan uticaj na 15 parafiskalnih nameta, urađena je analiza i date su preporuke za 9 kategorija administrativnih taksi i 7 kategorija sudskih taksi; od ukupno planiranih 100 MSP koji treba da dobiju pravnu pomoć tokom realizacije Strategije razvoja TK, u 2016. je ostvarena pravna pomoć za 12 MSP;
- 1.1.2. Jačanje konkurentnosti MSP i obrtnika (4 aktivnosti u toku): za 3 od planiranih 25 MSP/obrtnika tokom realizacije Strategije razvoja odobrena sredstva za uvođenje/obnavljanje ISO/IEC standarda, energetske standarda, osiguranje CE znaka i softverskih rješenja za unaprjeđenje poslovanja; za 1 od 10 planiranih MSP/obrtnika omogućena subvencija troškova za prekvalifikaciju/dokvalifikaciju osobe koja će biti zaposlena; od planiranih 10, u periodu realizacije Strategije, tokom 2016. omogućena subvencija troškova za 4 projekta koji imaju za cilj podizanje poduzetničkog duha; nije formirana niti jedna obrtnička zadruga; privredna komora je učestvovala na 3 sajma od planiranih najmanje 2 sajma za omogućavanje učešća i promocije MSP/obrtnika; u toku

je izrada baze podataka potencijanih projekata javno-privatnog partnerstva, a prikupljene su informacije o 24 prijedloga projekata- sveukupno je planirano uspostaviti između 30-50 programa javno-privatnog partnerstva, te ustupiti najmanje 3 neiskorištena objekta u vlasništvu Vlade TK MSP ili obrtnicima;

- 1.1.3. **Biznis start-up fond za mlade (1 aktivnost/mjera u toku):** Planirano je uspostaviti kreditno garantnu liniju za biznis start up poduhvate mladih osoba te za najmanje 20 mladih ljudi omogućiti finansijska sredstva za pokretanje poslovnog poduhvata; unaprijediti poduzetničke vještine i osigurati mentorsku podršku kod najmanje 200 mladih ljudi, te uspostavljati baze sa najmanje 10 mentora iz oblasti poduzetništva. S obzirom da još uvijek nije realizovana aktivnost, a u cilju održivosti, rasta i razvoja novoosnovanih MSP i obrta, realizovan je Program subvencija za podršku novoosnovanim MSP i obrtima, putem kojeg je odobreno 14.300,00 KM za subvencioniranje troškova registracije i subvencioniranje troškova doprinosa za ukupno 11 korisnika i to 7 obrtnika i 4 mala i srednja preduzeća, te su odobrena sredstva za 22 MSP i 11 obrtnika u vidu granta za kupovinu opreme i alata. Ukupno odobrena sredstva za podršku postojećim i novoosnovanim MSP i obrtima iznose 665.000 KM.
- 1.1.4. **Podrška novim investicijama u industrijskoj proizvodnji (1 aktivnost/mjera u toku):** U 2016. godini realizovana investicija od 1.517.000,00 KM i uposleno 40 novih radnika od planiranih 150, a podržano 9 privrednih društava sa područja TK od planiranih 50;
- 1.1.5. **Razvoj poslovne infrastrukture na području Tuzlanskog kantona (1 aktivnost završena, 2 u toku):** kao što je planirano kapaciteti BIT Centra u Tuzli prošireni i opremljeni (1 objekat, 490 m²), omogućeno poslovanje i širenje 9 novih MSP u ICT sektoru, kreirano preko 50 radnih mjesta; po planu u spostavljena 2 funkcionalna Centra za podršku poduzetništvu s inkubacionim kapacitetima u Srebreniku (5 start-up firmi započelo poslovanje) i Kalesiji (3 firme u poslovnim prostorima Centra); u toku je uspostavljanje i stavljanje u funkciju poslovne zone „Kreka Sjever“ Tuzla za 30-ak MSP-a; proširenje kapaciteta postojećeg Centra naprednih tehnologija MTTC Gračanica nije počelo.
- 1.1.6. **Razvoj turističke ponude na području Tuzlanskog kantona (2 aktivnosti u toku, 1 se ne provodi):** Planiran je razvoj turističke ponude na području Tuzlanskog kantona, formiranje komisije za ocjenu izvornosti proizvoda proizvedenih na stari i tradicionalni način, i certificiranje najmanje 5 proizvoda proizvedenih na stari i tradicionalni način; u toku je revitaliziranje kompleksa Stari Grad u Srebrenik kroz izgradnju najmanje 3 objekta turističke infrastrukture (info centar, sanitarni objekti, parking i sl.).

Prioritet 1.2. Jačati konkurentnost sektora poljoprivrede

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Povećati investicije u poljoprivredi na nivo godišnjeg prosjeka 2009. - 2013. godina;
- Povećati nivo poljoprivredne proizvodnje (požnjevene površine, rodna stabla, stočni fond) za najmanje 5% u odnosu na prosjek 2009.-2013. godina;

Mjere:

- 1.2.1. **Zaštite i uređenja poljoprivrednog zemljišta, okrupnjavanja zemljišnih posjeda, i uspostave politike održivog upravljanja zemljištem (1 aktivnost/mjera u toku):** od očekivanih povećanja obima poljoprivredne proizvodnje, povećanja stepena iskorištenosti obradivih površina, povećanja plodnosti zemljišta, unaprijeđenja

postojećeg i uspostavljanja nedostajućih mehanizmi održivog upravljanja zemljišta nije prikazan eventualni napredak, odnosno prikazana je izgradnja puta u poljoprivrednom kompleksu, dužine 3,3 km.

- 1.2.2. Direktna plaćanja poljoprivrednim proizvođačima u oblasti biljne proizvodnje (1 aktivnost/mjera u toku): Planirano je povećanje obima biljne proizvodnje, konkurentnosti i dohodka poljoprivrednih gazdinstava, te su u cilju pružanja podrške poljoprivrednim proizvođačima odobrena ukupno 34 poticaja u visini od 7.960,00 KM.
- 1.2.3. Direktna plaćanja poljoprivrednim proizvođačima u oblasti animalne proizvodnje (1 aktivnost/mjera u toku): U cilju realizacije planiranog povećanja obima animalne proizvodnje, konkurentnosti i dohodka poljoprivrednih gazdinstava, dodijeljeno je 349 novčanih poticaja poljoprivrednim proizvođačima u ukupnom iznosu od 93.000 KM.⁴
- 1.2.4. Razvoj ruralnih područja (1 aktivnost/mjera u toku): planirana je povećana konkurentnost poljoprivrednih proizvođača, te time i dohodak povećanjem produktivnosti i kvaliteta poljoprivrednih proizvoda, marketinškom promocijom proizvoda i usluga, efikasnijim korištenjem prirodnih resursa, unaprijeđen razvoj i očuvanje ruralnih područja i okolišnih resursa, diverzifikacijom nepoljoprivrednih aktivnosti na poljoprivrednim gazdinstvima – nema podataka o postizanju rezultata;
- 1.2.5. Opće usluge u poljoprivredi (1 aktivnost/mjera u toku): nema podataka za očekivanu povećanu konkurentnost poljoprivrednih proizvođača i njihov dohodak, povećanjem nivo znanja i vještina poljoprivrednih proizvođača, promocijom domaćih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda na domaćem i inostranom tržištu, unaprjeđenjem genetskog potencijala stoke, poboljšanjem kvalitete sjemenskog i sadnog materijala, poboljšana kvalitet i zdravstvena ispravnost poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, osiguran ekonomski opstanak gazdinstava u slučaju većih elementarnih nepogoda, zaustavljena migracija stanovništva iz ruralnih područja u gradove.

Prioritet 1.3. Unaprijediti saobraćajnu mrežu i povezanost Tuzlanskog kantona sa razvijenim tržištima

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Povećati obim putničkog i teretnog saobraćaja za 10% u odnosu na 2013. godinu (broj prevezenih putnika i količina prevezene robe)

Mjere:

- 1.3.1. Međunarodni aerodrom Tuzla – uspostava regionalnog cargo centra sa airparkom – I faza (1 aktivnost u toku, 1 se ne realizuje): Procjena je da je u 2016.godini prevezeno 310 000 putnika što bi bilo više za 50 971 putnika u odnosu na 2015.godinu, te da je biti prevezeno 5700 tona tereta što bi bilo više za 5464 tona tereta više u odnosu na 2015.godinu, zatim da je ostvareno 36 letova više u odnosu na 2015.godinu, ostvarene su 4 nove destinacije i prodato 2760 tona više avio goriva u odnosu na 2015.godinu; u 2016. godini je kroz razne vidove edukacije i specijalistički obuka broj licenciranih uposlenika

⁴ Podaci za mjere 1.2.1. - 1.2.3. se odnose na Općinu Kalesija i biti će obrađeni u sklopu zbirnog godišnjeg izvještaja Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede TK za 2016. godinu, a koji se priprema u saradnji sa Federalnim ministarstvom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Gradom/Općinama TK

povećan na 81 što je za 50 više u odnosu na 2015.godinu; povećanje godišnjih prihoda u 2016. koje se očekuje u odnosu na 2015.godinu je 2.315.169 KM,

- 1.3.2. „Izgradnja autoceste Orašje–Tuzla–Žepče“ kao tzv. Y krak koridora Vc (1 mjera/aktivnost nije u fazi realizacije);

Strateški cilj 2: Uspostaviti efikasne sisteme upravljanja razvojem ljudskih potencijala i tržišta rada, u cilju povećanja zapošljavanja (društveni razvoj) – 5 mjera i 15 aktivnosti: 2 završene, 13 u toku, 1 nije realizovana

Smanjenje stope nezaposlenosti i povećanje procenta uključenosti ranjivih kategorija u redovni sistem obrazovanja su pokazatelji postizanja ovog cilja: Može se reći da su mjere jačanja programa inkluzivnog zapošljavanja, kao i sprovedene mjere poboljšanja kvalitete obrazovanja uticale na pad nezaposlenosti evidentiran u novembru 2016. kada je bilo 5.356 manje nezaposlenih osoba nego na kraju 2015., što je više nego tri puta veći pad nezaposlenih nego u odnosu na onaj tokom 2015. (krajem 2015. je 1593 manje nezaposlenih nego krajem 2014.).

Prioritet 2.1. Poboljšati kvalitetu obrazovanja i naučno-istraživačkog rada

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Do 2020. broj učenika upisanih u srednje stručne škole uvećan za 5% u odnosu na 2014.;
- Do 2020. godine povećati broj studenata na 1.000 stanovnika Tuzlanskog kantona za minimalno 10% u odnosu na 2014. godinu;
- Do 2020. godine provedeno najmanje 15 novih istraživačkih radova

Mjere:

- 2.1.1. Unaprjeđenje obrazovne infrastrukture (1 aktivnost se ne realizuje, 1 u toku): planirana rekonstrukcija i saniranje prizemlja i radionica mašinske struke i JU MSS Čelić još nije počela, ali su započete izgradnja područne škole u Devetaku za koju je u ranijem periodu Vlada TK realizovala 315.000 KM dok još nije izvjesno obezbjedjenje nedostajućih 595.100 KM, a za izgranju petogodišnje osnovne škole u Lukavica Rijeka realizovano je 55.645,96 KM; pored toga u toku je izgradnja, adaptacija, opremanje i vanjsko uređenje Kampusu Univerziteta u Tuzli za koji je do sada realizovano 527.353 KM sredstava: Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice TK-iz sredstava ekoloških naknada, Projekta FP7 i Vlastitih prihoda;
- 2.1.2. Unaprjeđenje kvaliteta programa obrazovanja na TK (2 aktivnosti/mjere u toku, 1 se ne realizuje): napravljen je vodič za mjerenje kvalitete visokoobrazovne usluge; u toku izrada vodiča za osiguranje kvalitete studijskih programa u svrhu kreiranja planiranih 5 obrazovnih programa cjeloživotnog učenja; od planiranih 200 polaznika koji su uspješno završili nove programe cjeloživotnog učenja i uvođenja 2 nova edukativna programa u kurikulumu fakulteta tokom realizacije Strategije razvoja, u 2016. je educirano preko 80 zaposlenika preduzeća, organizacija i finansijskih institucija, te iskazan visok stepen zainteresiranosti za buduće edukacije u okviru kojih je predviđena realizacija 23 nova edukativna programa za cjeloživotno učenje;
- 2.1.3. Podrška razvoju naučno-istraživačkih kapaciteta na području TK (2 aktivnosti u toku): U toku je izgradnja kapaciteta za formalno osnivanje Centra za društvena istraživanja i evaluaciju programa pri Univerzitetu u Tuzli; educirani zaposlenici Ekonomskog fakulteta u Tuzli; Univerzitetu su za potrebe izrade projektnih prijedloga za prijavu na

programe Evropske komisije od Ministarstva civilnih poslova odobreni iznosi za prijavu projekta TVIFIM Mašinskog fakulteta i prijavu projekta Rudarsko-geološko-građevinskog fakulteta na HORIZON 2020; odobreno je finansiranje i sufinansiranje 29 naučno-istraživačkih projekata (planirano 3 za cijeli period);

Prioritet 2.2. Jačati i razvijati inkluzivne programe zapošljavanja

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Do 2020. godine dodatno zaposleno najmanje 1.500 pripadnika ranjivih kategorija

Mjere:

- 2.2.1. Podrška zapošljavanju marginaliziranih grupa stanovništva (3 aktivnosti u toku): Iako je za cijeli period implementacije Strategije razvoja planirano zapošljavanje najmanje 20 pripadnika romske nacionalnosti već je tokom ove godine zaposleno 6, a sufinansirano zapošljavanje 26 osoba; od planiranih 1000 pripadnika boračkih porodica u Projektu Zapošljavanja zaposleno 33 lica, a u Projektu Samozapošljavanja zaposleno 24 lica iz reda boračke populacije, odnosno ukupno 57 novouposlenih lica; za plan zapošljavanja najmanje 500 osoba preko 40 godina starosti koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih, a na period od 6 mjeseci nema preciznih podataka - samo podaci da se projekti zapošljavanja realizuju;
- 2.2.2. Podrška zapošljavanju licima sa evidencije Službe za zapošljavanje TK (5 aktivnosti u toku, 1 završena): planirano je zapošljavanje najmanje 2.350 lica sa evidencije Službe za zapošljavanje, a tokom 2016. je zaposleno najmanje 1.000 osoba sa evidencije Službe za zapošljavanje - ugovoreno zapošljavanje 786 osoba; 252 osobe pristupile obuci, stručnom osposobljavanju i usavršavanju, od kojih 191 osoba ostaje u radnom odnosu, što je već sada mnogo više u odnosu na planiranih 125 za cijeli period implementacije; (planirano zapošljavanje, po procjeni 2,240 osobe - ugovoreno zapošljavanje 1.771 osoba.

Strateški cilj 3: Poboljšati kvalitetu života, sigurnost i socijalnu uključenost građana i učiniti politiku socijalne zaštite pravičnom i djelotvornom – 7 mjera (2 "samostalne") i 12 aktivnosti: 5 završeno, 17 u toku realizacije, 1 otkazana

Rast indeksa razvijenosti TK, pokrivenost stanovništva zdravstvenim osiguranjem, te socijalni transferi po broju stanovnika će pokazati nivo ispunjenosti ovog cilja. Uvida u planirane pokazatelje nema, ali je iz prikazanih izvještaja o implementaciji planiranih aktivnosti jasno da se djeluje u svim planiranim pravcima (aktivnost koja je otkazana se odnosi na sanaciju šteta od prirodnih nepogoda kojih tokom 2016. nije bilo).

Prioritet 3.1. Poticati i razvijati sportsko-kulturne aktivnosti

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Do 2020. godine za 20% povećan nivo izdvajanja iz Budžeta TK za sport i kulturu u odnosu na 2014. godinu

Mjere:

- 3.1.1. Unaprjeđenje sportske infrastrukture (2 aktivnosti u toku): izgradnja sportske sale OŠ "Hamdija Kreševljaković" Gradačac je u toku, od planiranih 5 sportskih dvoranu toku je izgradnja u Kladnju, Kalesiji, Doboj Istok, Teočaku, Sapni i Čeliću);

- 3.1.2. Unaprjeđenje javne infrastrukture u oblasti kulture (1 mjera aktivnost u toku): gradi se PKSC „Bazen“ Gračanica;

Prioritet 3.2. Unaprijediti socijalnu i zdravstvenu zaštitu

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Do 2020. godine broj smrtnih ishoda od vodećih bolesti smanjen za 15% u odnosu na 2014. godinu;
- Do 2020. godine dodatno otvorena najmanje jedna institucija ili centar za podršku socijalno ranjivim kategorijama

Mjere:

- 3.2.1. Unaprjeđenje socijalne zaštite (1 mjera/aktivnost u toku): započeta je gradnja referentnog centra za autizam kojeg će koristiti, najmanje 10 osoba sa autizmom;
- 3.2.2. Unaprjeđenje kvaliteta hitne medicinske pomoći na području TK (2 aktivnosti u toku): planirano je educirati 150 osoba u formiranom i opremljenom Zavodu za hitnu medicinsku pomoć TK tokom implementacije Strategije razvoja do 2020., te u potpunosti opremiti i obučiti Centar urgentne medicine JZU UKC Tuzla;
- 3.2.3. 3Prevenција i suzbijanje zaraznih i vodećih uzroka oboljenja na TK (2 aktivnosti u toku): planira se uspostaviti BSL III laboratorija i programi prevencije za pet vodećih uzroka oboljenja;

Prioritet 3.3. Poboljšati bezbjednost građana od prirodnih i drugih opasnosti

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Do 2020. godine dodatno educirano i u potpunosti opremljeno najmanje 5 timova civilne zaštite;
- Do 2020. godine primjenjeno najmanje 10 preventivnih mjera zaštite od prirodnih i drugih opasnosti

Mjere:

- 3.3.1. Jačanje kapaciteta civilne zaštite TK (3 aktivnosti završene, 1 u toku): u svrhu opremanja i obuke službe zaštite i spašavanja KUCZ, nabavljeno je vatrogasno vozilo za MAT; izgrađeni su web sadržaji iz oblasti zaštite i spašavanja od prirodnih i dr. nesreća i pružaju građanima osnovne upute o neophodnim postupcima u slučaju takvih događaja; održan seminar na temu: "Dobrovoljno vatrogastvo TK"; 1 pripadnik civilne zaštite položio ispit za instruktora ronjenja od 10 soba za koje je planirana je dodatna edukacija za 10 tokom implementacije Strategije razvoja;
- 3.3.2. Podrška prevenciji i sanaciji šteta nastalih uticajem prirodnih ili drugih opasnosti (1 aktivnost otkazana, 1 završena): u 2016. g. nije bilo prirodnih i drugih nesreća te nije bilo potrebe za izdvajanje sredstava za sanaciju posljedica; u potpunosti su realizovana odobrena sredstva za preventivne mjere zaštite i spašavanja i utrošena za nabavku vatrogasne opreme, tehničkih i drugih sredstava za vatrogasne jedinice, investicionu izgradnju i opremanje objekata za potrebe vatrogasnih jedinica. Sredstva su linerano podjeljena općinama koje imaju PVJ.

Strateški cilj 4: Modernizovati i učiniti ekonomski održivom javnu infrastrukturu, prvenstveno saobraćajnu, vodnu i energetska – 9 mjera (6 samostalnih) i 6 aktivnosti: 18 u toku, 2 se ne implementiraju

Prvi indikator uspješne realizacije ovog cilja je procenat stanovništva obuhvaćenog savremenim komunalnim uslugama. Iz dostavljenih izvještaja je vidljivo da je većina vezanih planiranih aktivnosti u toku, kao i mjere koje se odnose na unaprjeđenje snadbijevanja stanovništva toplotnom energijom. Drugi pokazatelj uspjeha realizacije cilja 4. je broj putničkih i tonskih kilometara ostvarenih na području Kantona. Od dvije mjere koje se odnose na ovaj pokazatelj, jedna se ne provodi. Od ukupno planiranih ulaganja od 11.770.000 KM u mjere unutar ovog cilja čiji je krajnji rezultat u direktnoj vezi sa nivom ulaganja, utrošeno je 6.208.168 KM.

Prioritet 4.1. Izgradnja nove i modernizacija postojeće vodne infrastrukture kako bi se zadovoljile potrebe stanovništva i privrede, te doprinijelo sigurnosti građana i zaštiti okoliša

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Procenat stanovništva i pravnih lica priključenih na sisteme javnog vodosnabdijevanja povećan sa 50% na 60%;
- Procenat stanovništva i pravnih lica priključenih na kanalizacione sisteme povećan sa 25% na 30%;
- Procenat tretmana otpadnih voda iz naselja povećan sa 7% na 12%;
- Procenat površina zaštićenih od poplava ranga pojave 1/100 povećan za 5%

Mjere:

- 4.1.1. Izgradnja, modernizacija i unaprijeđenje ekonomske održivosti općinskih i mjesnih sistema vodosnabdijevanja (od 3 aktivnosti, 2 u toku): projekti izgradnje i rekonstrukcije vodovodnog sistema su u toku; u svrhu smanjenja prosječnih gubitaka u sistemima javnog vodosnabdijevanja sa 40% na 35% izvršena je nabavka računarske opreme, opreme za detekciju gubitaka vode "geofon", opreme za telemetriju; još nema podataka koji se odnose na plan da 100% sistema javnog vodosnabdijevanja čija izgradnja i rekonstrukcija se finansira ili sufinansira iz budžetskih sredstava bude sa ishodom vodnim dozvolama;
- 4.1.2. Izgradnja, modernizacija i legalizacija općinskih i mjesnih kanalizacionih sistema, po prioritetima jedinica lokalne samouprave (1 mjera/aktivnost u toku): izgrađeno 1.2 km fekalnog kolektora, stvoreni uslovi za priključenje 70 stambenih objekata od planiranih 80 km kanalizacione mreže; još nema podataka o planu da 100% sistema javne kanalizacije čija izgradnja i rekonstrukcija se finansira ili sufinansira iz budžetskih sredstava bude sa dozvolama;
- 4.1.3. Izgradnja postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda, po prioritetima jedinica lokalne samouprave (1 mjera/aktivnost u toku): planirano je povećanje kapaciteta postrojenja za tretman otpadnih voda iz naselja povećan za min 45.000 ES; planirano da 100% postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda Tuzlanskom kantonu čija izgradnja i rekonstrukcija se finansira ili sufinansira iz budžetskih sredstava budu sa ishodom vodnim dozvolama;
- 4.1.4. Sanacija brane Modrac, IV faza (1 mjera/aktivnost u toku);

Prioritet 4.2. Infrastrukturu snabdijevanja toplotnom energijom, optimizirati i prilagoditi potrebama stanovništva i privrede

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Ukupna površina prostora grijanih putem sistema centralnog grijanja povećana za minimalno 15%

Mjere:

- 4.2.1. Toplifikacija dijela općine Živinice (1 mjera/aktivnost u toku): u toku je realizacije radova predviđenih izvedbenim projektom izgradnje magistralnog vrelovoda TE Tuzla-Općina Živinice; planirana realizacije radova predviđenih izvedbenim projektom izgradnje sekundarne mreže u općini Živinice;
- 4.2.2. Proširenje mreže snabdijevanja toplotnom energijom općine Gračanica (1 mjera/aktivnost u toku): planirana realizacije radova predviđenih izvedbenim projektom proširenja sekundarne mreže (ugradnje toplotnih podstanica) u općini Gračanica;

Prioritet 4.3. Modernizovati saobraćajnu infrastrukturu i osigurati funkcionalno, ekonomski i okolišno održivo povezivanje sa okruženjem.

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Udio saobraćajnica višeg ranga u ukupnoj dužini cestovne mreže povećan za 15%

Mjere:

- 4.3.1. Izgradnja i rekonstrukcija cestovne mreže na području Tuzlanskog kantona, po prioritetima jedinica lokalne samouprave (1 aktivnost se ne realizuje, 1 aktivnost u toku): projekat izgradnje saobraćajnica u Zoni B u općini Banovići je počeo tokom 2016.;
- 4.3.2. Izgradnja cestovne infrastrukture za povezivanje Tuzlanskog kantona sa glavnim cestovnim koridorima (1 aktivnost – ne realizuje se);

Strateški cilj 5: Uspostaviti funkcionalan sistem zaštite okoliša i održivog upravljanja prirodnim resursima – 11 mjera (3 "samostalne") i 22 aktivnosti: 9 u toku realizacije, 9 se ne implementira, 1 odgođena

Indikatori za praćenje realizacije ovog cilja nisu uspostavljeni, već iz samog omjera prikazanih aktivnosti koje se sprovode, odnosno ne sprovode, jasno da na ovom planu nije urađeno mnogo. Veoma malo od planiranih aktivnosti je urađeno u polju monitoringa zaštite okoliša i upravljanja prirodnim resursima, međutim iz prikazanog se vidi da se djeluje u polju uspostavljanja funkcionalnog sistema upravljanju otpadom i unaprijeđenja energetske efikasnosti.

Prioritet 5.1. Uspostaviti funkcionalan sistem monitoringa parametara zaštite okoliša kako bi se osiguralo praćenje i unaprjeđenje stanja okoliša;

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Područje na kojem živi min. 50% stanovništva pokriveno sistemom redovnog praćenja osnovnih parametara stanja okoliša

Mjere:

- 5.1.1. Proširenje postojećeg sistema monitoringa zraka, voda i zemljišta u Tuzlanskom kantonu (1 aktivnost u toku, 2 se ne realizuju): Aktivnost koja je u toku se odnosi na uspostavu

sistemskog monitoringa stanja zemljišta, a njom će se djelimično ispuniti plan izrade izvještaja o monitoringu zraka, voda i zemljišta do 2020. godine; planirano opremanje i radovi predviđeni investiciono-tehničkom dokumentacijom za svaki od parametara (zrak, vode, zemljište) se još uvijek ne dešavaju;

- 5.1.2. Inventarizacija i uspostavljanje sistema monitoringa biološke i geološke raznolikosti u Tuzlanskom kantonu (1 mera/aktivnost koja se ne realizuje): tokom implementacije Strategije razvoja plan je izgraditi inventar flore, faune i gljiva i Distribucijsku mapu ekosistema, zatim da se donese odluka o imenovanju tijela za provedbu monitoringa, kao i da se izradi izvještaj o monitoringu biološke i geološke raznolikosti u Tuzlanskom kantonu;
- 5.1.3. Izrada nedostajuće strateško-planske dokumentacije od značaja za sektor okoliša (1mjera/aktivnost u toku): ovom mjerom su planirani izrada Katastra zagađivača za područje Tuzlanskog kantona, Strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO) za svu prostorno-plansku dokumentaciju TK , te da u svih 5 općina LEAP-i budu usvojeni i započeta njihova provedba;

Prioritet 5.2. Zaštititi okoliš smanjenjem pritisaka i uspostavljanjem održivog upravljanja prirodnim resursima;

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Zone sanitarne zaštite uspostavljene za 10 novih izvorišta;
- Stepent gubitka, stepent trošenja zemljišta i unos fosfora i azota smanjeni za minimalno 30%;
- Uspostavljen sistem redovnog praćenja zdravstvenog stanja šuma;

Mjere:

- 5.2.1. Izrada elaborata i provedba mjera zaštite izvorišta u općinskim i mjesnim vodovodnim sistemima (2 aktivnosti): planirano je da za svako izvorište u općinskim i mjesnim vodovodima za koje je podnesen zahtjev i odobreno finansiranje bude izrađen Elaborat o zonama sanitarne zaštite i donesene odluke o zonama sanitarne zaštite, te da budu provedene mjere zaštite za 25% izvorišta za koje su donesene odluke;
- 5.2.2. Unapređenje kvaliteta zemljišta vraćanjem funkcije degradiranog zemljišta (1 aktivnost u toku, 3 se ne realizuju): u toku je izrada Karta upotrebne vrijednosti zemljišta i Plan saniranja ili otklanjanja oštećenja; na izradi Katastra klizišta TK i Plana sanacije i provođenju mjera zaštite za 25% izvorišta za koje su donesene odluke se ne radi;
- 5.2.3. Analiza postojećeg stanja upravljačkih praksi u poljoprivredi, izrada i provedba Programa mjera za upravljanje zagađenjem iz poljoprivrednih aktivnosti (2 aktivnosti koje nisu u toku): planirana izrada Inventara šuma i šumskog zemljišta i Programa razvoja šumarstva za TK, zatim izrada plana i izvršeno tehničko opremanje Čuvarske službe u skladu sa Prioritetima za planski period do 2020. godine nisu započete;
- 5.2.4. Uspostava redovnog praćenja i unaprijeđenje zdravstvenog stanja šuma i šumskog zemljišta (1 aktivnost u toku, 4 se ne realizuju): izrada inventara šuma i šumskog zemljišta i Programa razvoja šumarstva za TK nije započeta, ne radi se plan i tehničko opremanje Čuvarske službe u skladu sa Prioritetima; aktivnosti na održavanju FSC certifikata i recertifikacije se sprovode; planirana je i izrada izvještaja o zdravstvenom stanju i stanju devastacije šuma i šumskog zemljišta za 2019. i 2020. godinu;

Prioritet 5.3. Uspostaviti funkcionalan sistem upravljanja otpadom kako bi se zaštitio okoliš i zdravlje stanovništva.

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Odnos prikupljenog i proizvedenog komunalnog otpada porastao do min 80%;
- Količine selektivno prikupljenog komunalnog otpada povećane sa 17% na 30%;

Mjere:

- 5.3.1. Izrada nedostajuće i harmonizacija postojeće strateško-planske dokumentacije za upravljanje otpadom (1 aktivnost u toku, 1 nije): u proceduri je postupak izmjena i dopuna Prostornog plana TK, dok se još ne radi Program povećanja obuhvata stanovništva organiziranim prikupljanjem i odvajanjem otpada;
- 5.3.2. Razvoj infrastrukture za sortiranje i prikupljanje reciklažnog otpada (1 mjera/aktivnost u toku): u svrhu ispunjenja plana da 95% općina TK bude pokriveno sustavom odvojenog prikupljanja reciklažnog komunalnog otpada u toku je realizacija projekta: Sanacija deponije „Višnjik“ u Gradačcu i "Grabovac" u Gračanici; u toku je realizacije projekat: Izgradnja Centra za upravljanje čvrstim otpadom, te sanacija i zatvaranje postojeće deponije „Babunovići“ općina Srebrenik; Program i Operativni plan proširenja infrastrukture za odvojeno sakupljanje i tretman komunalnog otpada se još ne rade;

Prioritet 5.4. Intenzivirati provedbu principa i mjera energijske efikasnosti.

Indikatori uspjeha realizacije prioriteta:

- Potrošnja toplotne i električne energije u 18 identifikovanih javnih objekata smanjena za prosječno 40%;
- Potrošnja toplotne i električne energije u podržanim domaćinstvima i privrednim subjektima smanjena za prosječno 20%;

Mjere:

- 5.4.1. Povećanje energetske efikasnosti javnih objekata na području TK (2 aktivnosti u toku): od planiranih 18 elaborata o izvršenim energetskim pregledima sa prijedlogom mjera, trenutno je završeno petnaest elaborata, te su izvršeni radovi na dva objekta predviđeni elaboratima; do kraja 2020. je također predviđeno da radovi na provedbi mjera predviđenih elaboratima realizovani 100% i da Min. 200 uposlenika javnih ustanova institucija i preduzeća završilo obuku za energetske menadžere;
- 5.4.2. Program sufinansiranja primjene mjera energetske efikasnosti i korištenja obnovljivih izvora energije (2 aktivnosti se ne realizuju ali dijelom su vezane za prethodnu aktivnost): planirano je da minimalno 5.000 (1.000/god.) domaćinstava realizuje sredstva iz vezanih programa podrške, te da minimalno 500 (100/god.) poslovnih subjekata realizuje sredstva iz programa podrške.

2.4. Sveobuhvatno stanje implementacije sa finansijskim izvještajem

U izvještaju o implementaciji Operativnog/Akcionog plana Strategije razvoja Tuzlanskog kantona 2016. – 2020. godina za 2016. godinu planirano je provođenje ukupno 45 mjera sa 68 aktivnosti od čega imamo 20 mjera u okviru kojih nisu planirane pojedinačne aktivnosti te ih možemo nazvati opšte ili „samostalne“. Detaljan pregled stanja implementacije aktivnosti dat je u Tabeli 19.:

Tabela 19. Pregled aktivnosti iz Operativnog/Akcionog plana Strategije razvoja Tuzlanskog kantona 2016.-2020. godina

Strateški cilj	Aktivnosti				
	Završene	U toku	Nisu u fazi realizacije	Odgodene	Otkazane
1: Osigurati stabilnost i prosperitet razvoja privrede Tuzlanskog kantona (ekonomski razvoj) - 13 mjera (9 samostalnih) i 13 aktivnosti:	6	18	1	0	0
2: Uspostaviti efikasne sisteme upravljanja razvojem ljudskih potencijala i tržišta rada, u cilju povećanja zapošljavanja (društveni razvoj) - 5 mjera i 15 aktivnosti:	2	13	1	0	0
3: Poboljšati kvalitetu života, sigurnost i socijalnu uključenost građana i učiniti politiku socijalne zaštite pravičnom i djelotvornom -7 mjera (2 samostalne) i 12 aktivnosti:	5	17	0	0	1
4: Modernizovati i učiniti ekonomski održivom javnu infrastrukturu, prvenstveno saobraćajnu, vodnu i energetska - 9 mjera (6 samostalnih) i 6 aktivnosti	0	18	2	0	0
5: Uspostaviti funkcionalan sistem zaštite okoliša i održivog upravljanja prirodnim resursima - 11 mjera (3 samostalne) i 22 aktivnosti	0	9	9	1	0
UKUPNO	13	75	13	1	1

Ukupno planirana sredstva za realizaciju Strategije razvoja Tuzlanskog kantona su na nivou od 346.971.980 KM za ukupno 45 mjera u svim sektorima od čega je za 2016.godinu planiran iznos od 55.153.742 KM, a vrijednost sredstava uloženi po svim osnovama iznosi 16.416.355 KM i to prema sljedećoj strukturi predstavljenoj u Tabeli 20.:

Tabela 20. Vrijednost realizovanih sredstava po Strateškim ciljevima u 2016.

Strateški cilj	Vrijednost sredstava uloženi u 2016. godini				Ukupno planirana sredstva u 2016. godini
	Vlastita sredstva (Vlada TK)	Drugi budžetski izvori (Ostali izvori)	EU/Drugi fondovi	Ukupno realizovano 2016	
1: Osigurati stabilnost i prosperitet razvoja privrede Tuzlanskog kantona (ekonomski razvoj)	1.654.724	581.617	0	2.236.342	38.677.191
2: Uspostaviti efikasne sisteme upravljanja razvojem ljudskih potencijala i tržišta rada, u cilju povećanja zapošljavanja (društveni razvoj)	545.000	4.692.071	0	6.686.695	2.459.634
3: Poboljšati kvalitetu života, sigurnost i socijalnu uključenost građana i učiniti politiku socijalne zaštite pravičnom i djelotvornom	0	404.606	0	404.606	564.000
4: Modernizovati i učiniti ekonomski održivom javnu infrastrukturu, prvenstveno saobraćajnu, vodnu i energetska	5.788.168	1.000.707	0	6.788.875	11.770.000
5: Uspostaviti funkcionalan sistem zaštite okoliša i održivog upravljanja prirodnim resursima	299.837	0	0	299.837	1.682.917
UKUPNO	8.287.729	6.679.001	0	16.416.355	55.153.742

2.5. Institucionalni kapaciteti za upravljanje razvojem

Sistem za razvojno planiranje i upravljanje razvojem predstavlja cjelovit i usklađen proces održivog, ekonomskog, društvenog, okolišnog i prostornog prilagođavanja, na Ustavu i zakonima zasnovanim, potrebama i interesima građana i društva. On podrazumijeva postojanje odgovarajućih finansijskih sredstava, te zahtijeva postojanje odgovarajućeg pravnog, institucionalnog i metodološkog okvira koji bi osigurao djelotvorno i koordinirano planiranje i realizaciju socio-ekonomskih razvojnih prioriteta u Tuzlanskom kantonu.

Sam proces izrade izvještaja o implementaciji za 2016. je ukazao na potrebu uspostavljanja funkcionalnog sistema, te jačanja kapaciteta svih službenika uključenih u proces upravljanja razvojem Tuzlanskog kantona.

Što se tiče izgradnje institucionalnih kapaciteta za učinkovito upravljanje razvojem ocijenjeno je da se *nedostaci upravljanja razvojem Tuzlanskog kantona mogu prevazići jačanjem postojećeg Odjeljenja za razvoj u okviru Ministarstva razvoja i poduzetništva TK, kao efektivnog i funkcionalnog mehanizma za planiranje i upravljanje razvojem i međunarodnu saradnju.*

Uz institucionalno jačanje, neophodno je planirati materijalno-tehničko i kadrovsko osnaživanje razvojnih mehanizama na nivou kantona, te podizanje nivoa znanja, vještina i kapaciteta službenika koji će biti angažovani na poslovima planiranja i upravljanja razvojem kantona.

Na temelju utvrđenih nedostajućih operativnih kapaciteta Ministarstva razvoja i poduzetništva TK je pokrenulo proceduru popunjavanja upražnjene pozicije rukovodećeg državnog službenika za oblast razvoja.

Strategijom razvoja Tuzlanskog kantona 2016.–2020. godina propisane su slijedeće ključne funkcije kantonalnih ministarstava (i relevantnih sektora) kao i drugih kantonalnih organa uprave i kantonalnih upravnih organizacija unutar sistema za upravljanje razvojem:

- koordiniranje i uključivanje u proces razvoja integriranih ili sektorskih kantonalnih strategija;
- koordiniranje sa pripadajućim jedinicama lokalne samouprave u procesu izrade i implementacije kantonalnih strategija;
- priprema godišnjeg/višegodišnjeg plana rada za ministarstvo bazirano na usvajanju strateških dokumenata (i njihovih operativnih okvira) koji su direktno vezani za budžet i program javnih investicija Kantona;
- osiguravanje ispravnosti u procesima implementacije, monitoringa i izvještavanja u realizaciji mjera/prioriteta identifikovanih unutar godišnjeg plana rada ministarstva/institucije, baziranog na razvojnim ciljevima i indikatorima postavljenih unutar relevantnog strateškog okvira;
- korištenje informativnog sistema za upravljanje javnim investicijama (PIMIS) u procesu pripreme kantonalnog programa javnih investicija, baziranog na konkretnim prioritetima postavljenim unutar relevantnih strateških dokumenata;
- razmjenu informacija i interakciju sa Odjeljenjem za razvoj u okviru Ministarstva razvoja i poduzetništva TK u procesu godišnjeg planiranja, budžetiranja, implementacije, monitoringa i realizacije razvojnih prioriteta;

- osiguravanje i redovno ažuriranje baza podataka relevantnih za razvoj projektnih prijedloga i osiguravanje finansiranja iz vanjskih izvora uz praćenje projekata iz nadležnosti resornog ministarstva.

Federalni zavod za programiranje razvoja u saradnji sa Federalnim ministarstvom pravde i SDC/UNDP Projektom integriranog lokalnog razvoja (ILDPA) provodi aktivnosti na harmoniziranju planiranja i upravljanja razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine i donošenju Zakona o planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine.

U skladu s tim, Vlada Federacije BiH je na 88. Sjednici od 27.01.2017.godine utvrdila Prijedlog zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem FBiH, koji uređuje ciljeve i načela razvojnog planiranja i upravljanja razvojem Federacije BiH, kantona i jedinica lokalne samouprave, uređuje vrste strateških kao i dokumenata neophodnih u postupku njihove implementacije, odgovorna tijela, proces razvojnog planiranja i upravljanja, zatim programiranje, monitoring, evaluaciju i izvješćivanje, financiranje implementacije strateških dokumenata i nadzor.

Normiranje sistema strateškog planiranja i upravljanja razvojem ima za cilj ojačati koordinaciju i korištenje javnih sredstava i druge resurse na odgovoran, transparentan, efektivan i efikasan način radi ostvarivanja kvalitetnijeg i boljeg života građana.

Istucionalni okvir za razvojno planiranje i upravljanje razvojem u FBiH čine Vlada FBiH, federalni organi uprave i federalne upravne organizacije, Federalni zavod za programiranje razvoja, vlade kantona, kantonalni organi uprave i kantonalne upravne organizacije, jedinice lokalne samouprave i tijela za poslove razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u kantonima i jedinicama lokalne samouprave.

2.6. Izazovi u provedbi Integrirane strategije razvoja

Sistem za razvojno planiranje i upravljanje razvojem predstavlja cjelovit i usklađen proces održivog, ekonomskog, društvenog, okolišnog i prostornog prilagođavanja, na Ustavu i zakonima zasnovanim, potrebama i interesima građana i društva. On podrazumijeva postojanje odgovarajućih finansijskih sredstava, te zahtijeva postojanje odgovarajućeg pravnog, institucionalnog i metodološkog okvira koji bi osigurao djelotvorno i koordinirano planiranje i realizaciju socio-ekonomskih razvojnih prioriteta u Tuzlanskom kantonu.

Tokom procesa izrade strategije provedena je analiza i pripremljen elaborat o analizi kapaciteta za planiranje i upravljanje razvojem Tuzlanskog kantona. Utvrđene su prednosti i slabosti funkcioniranja postojećeg sistema, sa konkretnim činjenicama trenutnog stanja koje su obuhvatile postojeće ljudske, materijalne i finansijske resurse, institucionalni okvir pod kojim se obavlja funkcija planiranja i razvoja kantona, koordinacija između ministarstava i stručnih službi kao i koordinacija sa drugim nivoima vlasti.

Nedostaci upravljanja razvojem Tuzlanskog kantona se mogu prevazići jačanjem postojećeg Odjeljenja za razvoj u okviru Ministarstva razvoja i poduzetništva TK, kao efektivnog i funkcionalnog mehanizma za planiranje i upravljanje razvojem i međunarodnu saradnju. Kada su u pitanju razvojne potrebe i prioriteti Tuzlanskog kantona, ovaj mehanizam predstavlja

optimalan model institucionalnog kapaciteta budućeg razvoja Tuzlanskog kantona. Pored toga, neophodno je osigurati i uključenost svih resornih ministarstava u pojedine razvojne procese. To će se omogućiti imenovanjem barem po jednog saradnika u pojedinim Ministarstvima nadležnih za pojedine segmente razvoja, koji će biti uključeni u pripremu i implementaciju razvojnih programa, mjera i projekata.

Uz institucionalno jačanje, neophodno je planirati materijalno-tehničko i kadrovsko osnaživanje razvojnih mehanizama na nivou kantona, te podizanje nivoa znanja, vještina i kapaciteta službenika koji će biti angažovani na poslovima planiranja i upravljanja razvojem kantona.

Pored navedenog, ključnu ulogu u procesu realizacije strategije imaju druga ministarstva, kantonalne institucije i organi uprave, kao i općine Tuzlanskog kantona. Bitno je naglasiti da pored Odjeljenja za razvoj u okviru Ministarstva razvoja i poduzetništva TK, i drugi akteri pripremaju i implementiraju mjere i projekte te o njima sistemski izvještavaju Odjeljenje za razvoj. U narednom periodu potrebno je sistem izvještavanja unaprijediti kroz poboljšanje sistemskog praćenja indikatora razvoja na svim nivoima i razmjenu informacija i interakciju sa Odjeljenjem za razvoj u okviru Ministarstva razvoja i poduzetništva u procesu godišnjeg planiranja, budžetiranja, implementacije, monitoringa i realizacije razvojnih prioriteta te osiguravanje i redovno ažuriranje baza podataka relevantnih za razvoj.

Pored toga priprema godišnjih/višegodišnjih planova rada za ministarstva bazirati na usvajanju strateških dokumenata (i njihovih operativnih okvira) koji su direktno vezani za budžet i program javnih investicija Kantona.

Na osnovu Operativnog/Akcionog plana sa finansijskim okirom za 2016.-2018.godinu za sprovođenje Strategije razvoja Tuzlanskog kantona za period 2016-2020.godina (koji je njen sastavni dio kao Prilog 1.) i Izvještaja o implementaciji Strategije razvoja Tuzlanskog kantona 2016.-2020. godina, za period januar – juni 2016. godine Ministarstvo razvoja i poduzetništva provelo je proceduru prikupljanja prijedloga, primjedbi i sugestija od strane općina, kantonalnih ministarstava i institucija u njihovoj nadležnosti, Privredne komore TK i Obrtničke komore TK kao i drugih nosioca planiranih aktivnosti, a u cilju pripreme novog Operativnog/Akcionog plana.

Kantonalni odbor za razvoj (KOR) kojeg je formirala Vlada Tuzlanskog kantona kao savjetodavno koordinaciono tijelo u procesu planiranja, monitoringa, evaluacije i izvještavanja na kantonalnom nivou vezano za proces implementacije Strategije razvoja Tuzlanskog kantona 2016. - 2020. godina održao je dva radno konsultativna sastanka.

Podršku Kantonalnom odboru za razvoj kao i Ministarstvu razvoja i poduzetništva Tuzlanskog kantona u ovom procesu su pružili predstavnici Projekta integriranog lokalnog razvoja (ILDP), zajedničke inicijative Vlade Švicarske i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP) u BiH putem inicijalnih prijedloga sadržaja, formata i elemenata izvještaja o razvoju Tuzlanskog kantona za 2016. godinu i akcionog plana implementacije Strategije razvoja Tuzlanskog kantona za period 2017-2019. godina, te usaglašavanje koraka njihove pripreme kao i Konsultantica Jasmina Andrić putem redovnih razmjena informacija o toku procesa izrade radnih materijala.

Ministarstvo razvoja i poduzetništva je na osnovu razmatranja prikupljenih informacija I provedenih konsultacija uradilo Izvještaj o implementaciji Operativnog/Akcionog plana Strategije razvoja Tuzlanskog kantona 2016-2020.godina za 2016. godinu te isti upućuje na sjednicu Vlade Tuzlanskog kantona u cilju njihovog usvajanja.

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Ministarstvo razvoja i poduzetništva

Broj: 14/1-02-5193 /17
Tuzla, 16.02.2017. godine

MINISTAR

Mr. Sci. Nermin Hodžić, dipl. ing. el.